

Пловидба водама историје: Ратници са Дунава, Тисе

Поручник Спасојевић у Спомен-соби РРФ

Фото Д. Дозет

Динaмитом у бурету потапали ТУРСКЕ лађе

Речна флотила баштини традиције
шајкаша, војника - Срба, који су се у
карактеристичним бродовима
- шајкама - борили против Турака

Припадници РРФ са
заставом јединице

Зашто Свети Лука

РЕЧНА флотила, објашњава Спасојевић, обележава Светог Луку као славу јединице, у знак сећања на дан када је 1918. године, приликом ослобођења Београда, подигнута српска тробојка на заробљеном аустроугарском речном монитору "Бодрог", броду са чије је палубе топовском паљбом управно по тој престоници Краљевине Србије почео Први светски рат.

И у добру, у злу, припадници Речне флотиле и Новосађани, увек су били ту једни за друге, везани нераскидивим везама, ствараним готово цео век. Како и не би били, када генерације Новосађана одрастају уз базу Речне флотиле у рукавцу Дунава на Лиману. У популарној "Морнарици", званично - касарни "Александар Берић", речни ратни бродови, под заставом наше земље сидре се још од 1918. године...

Везе Флотиле и Новог Сада а и овог дела Војводине, међутим, како објашњава поручник фрегате Драган Спасојевић, који је, са Бошком Антићем, контраадмиралом у пензији аутор монографије "Речна флотила 1915-2015", много су дубље и трају много дуже од века.

- Наша јединица баштини традиције шајкаша са Дунава и Тисе, војника - Срба, који су се, под заставама Хабзбуршке монархије, али под командом официра своје нације, у карактеристичним бродовима - шајкама, а у Шајкашком батаљону, борили против Турака, опседали Београд... - прича Спасојевић, док обилазимо спомен-собу ове речне једи-

ВОЈВОЂАНСКЕ улице

НОВОСТИ • Среда, 29. март 2017.

27

и Саве први у Европи постављали mine на рекама и лансирали торпеда

Први брод речне флотиле "Јадар"

Аустроугарски монитори у часу када их је запленила српска војска

Хероји одбране Београда

У ОПЕРАЦИЈАМА одбране Београда, од 6. до 9. октобра 1915. године, одиграла су се најважнија дејства прве националне српске флотиле - подсећа Спасојевић. - У њој су, предвођена првим оклопним чамцем "Јадар", учествовала сва пловила, све до коначног пада престонице и повлачења јединица српске војске из града. Тада су своја пловила потопили сами морнари, пошто су са њих скинули оруђа.

Униформа шајкаша из периода 1790-1809.

Униформа војника Шајкашког батаљона 1849.

Поручник фрегате Драган Спасојевић, аутор књиге о Флотили, испред панела са фотографијама команданата ове јединице

нице, недавно реновирану и допуњену атрактивним експонатима. - По њима се и део Бачке, недалеко од Новог Сада, и назива Шајкаша.

Спасојевић, је, како сам објашњава, радећи на монографији, са старијим колегом Антићем, великим познаваоцем поморске историје, дојавеном наших речних јединица, више година "пловио водама историје", копајући по архивској грађи Војног архива, Архива Југославије, Архива града Новог Сада и библиотечким фондима Центра за библиотечарство, војно-научној документацији Матице српске, а и

по фото-архиви Медија центра "Одбрана", Војног музеја, Музеја Војводине, а такође и часописа "Јадранска стража"...

- После шајкаша, морају се поменути први минери, који су импровизованим минама у буреу, први пут постављали на реци у Европи, заустављали турске лађе на Дунаву 1876. године - набраја Спасојевић. - Ту су и борци Бродарске команде, који су се, уз савезнике из Русије, Француске и Енглеске, супротстављали моћним мониторима Аустроугарске флотиле, бранећи Београд 1914. и 1915. године, када је и испљен први торпедо

Александар Берић командант и ратник

СВИ припадници Речне флотиле, истиче Спасојевић, поносни су на херојство поручника бојног брода Александар Берића, чији су љубав и страдање за слободу и част отаџбине достигли митске размере. Он је, у Априлском рату, као командант монитора "Драва", пружио жесток отпор, надмоћнијем противнику нанео велике губитке и херојски потонуо са својим бродом. "Гледамо према Драви, на њој стоји командант Берић и наша застава која вијори. Одлучио је да сконча са својим пркосним бродом. Последње шта смо видели, било је како поздравља ратну заставу. Био је велики, племенит, храбар, строг али поштен и чистан човек, командант и ратник" - писали су о Берићу преживели саборци.

Знак рода за војноморске официјере

Не смеју се, како каже Спасојевић, заборавити ни бродарци и поморци Југословенске краљевске морнарице, а ни припадници партизанске Морнаричке чете и Речне ратне флотиле, погинули бранећи слободу наших река.

- Флотила је у Нови Сад "стигла" званично 1918.

Дефиле команде РРФ

1945.

године, када је преузела бродове речне флотиле поражене Аустроугарске - објашњава Спасојевић. - Тадашњи зимовник, са тек неколико објеката, био је на далекој периферији Новог Сада, и био је база, из које је контролисан речни саобраћај на готово целом току Дунава у нашој земљи. Новосађани су бродарце лепо прихватили, а база је, од тада, само расла и напредовала...

Памте се и данас, како прича Спасојевић, свечано окићени бродови усидрени испод Петроварадинске тврђаве, поводом славе речне флотиле, Светог Јеванђелисте Луке, а такође, и свечаности после Другог светског рата, када је обележаван Дан речних јединица...

- Новосађани добро памте и то да је Речна флотила била ту и када су сви мостови у Новом Саду порушени у НАТО бомбардовању, и када је скела, коју су гурали реморкери, превозила хиљаде Новосађана са једне на другу обалу - прича Спасојевић. - Наравно, ту смо били и када су, последњих година, набујали Дунав и Сава претили обалама, тако да са нашим народом, чији смо нераскидиви део, делимо добро и зло...

Немања СУБОТИЋ

"Козара" - најстарији брод

НАЈСТАРИЈИ брод у активној служби на рекама у Европи тренутно је део наше флотиле - поносан је Спасојевић. - То је "Козара", наш командни брод, ветеран изграђен још 1939. године, у Регензбургу у Немачкој, који је у Другом светском рату служио са истом наменом у ратној флотили Трећег рајха. Брод је ремотован 2013. године, чиме му је подарена нова младост...

Командни брод "Козара"